

องค์ประกอบและตัวบ่งชี้ความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้อำนวยการ
โรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ชายแดนกัมพูชา
FACTORS AND INDICATORS OF ACADEMIC LEADERSHIP
OF THE DIRECTOR IN SMALL SCHOOLS UNDER THE DISTRICT
OF PRIMARY EDUCATION CAMBODIA BORDER
NORTHEASTERN THAILAND.

อุไรรัตน์ ทิพย์เนตร*

ดร.เสริมศักดิ์ วิชาลาภรณ์ ราชบัณฑิต**

ดร.ไพศาล หวังพานิช***

ดร.สงวนพงศ์ ขวนชม****

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้อำนวยการโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ชายแดนกัมพูชาและตรวจสอบความเที่ยงตรงตามสภาพขององค์ประกอบและตัวบ่งชี้ความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้อำนวยการโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ชายแดนกัมพูชาด้วยข้อมูลเชิงประจักษ์ การวิจัยแบ่งเป็น 3 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนที่ 1 การกำหนดองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้อำนวยการโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ชายแดนกัมพูชาโดยการศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัย สัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้อง และวิเคราะห์ สังเคราะห์องค์ประกอบและตัวบ่งชี้ ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนาตัวบ่งชี้ความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้อำนวยการโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ชายแดนกัมพูชา เครื่องมือวิจัยเป็นแบบสอบถามเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 633 คน วิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ ได้ 10 องค์ประกอบ 63 ตัวบ่งชี้ สามารถรวมกันอธิบายความแปรปรวนได้ร้อยละ 52.362 และขั้นตอนที่ 3 การวิเคราะห์ความเที่ยงตรงตามสภาพของตัวบ่งชี้กับกลุ่มผู้รู้แจ้งชัด โดยการสร้างแบบสอบถามเก็บข้อมูลกับกลุ่มผู้รู้แจ้งชัด จำนวน 30 คน ที่คัดเลือกจากผู้อำนวยการโรงเรียนขนาดเล็กภาคตะวันออกเฉียงเหนือชายแดนกัมพูชา ที่โรงเรียนมีผลการประเมินคุณภาพผู้เรียนระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ในระดับสูงและผ่านการประเมินคุณภาพภายนอกรอบที่สาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติ t-test (One Sample t-test)

*ศษ.ญีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล

**ศาสตราจารย์ ประจำคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล

***รองศาสตราจารย์ ประจำคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล

****อาจารย์ ประจำคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล

ผลการวิจัยพบว่า

1. องค์ประกอบและตัวบ่งชี้ความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้อำนวยการโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ชายแดนกัมพูชา มี 10 องค์ประกอบ 63 ตัวบ่งชี้ คือ 1) พัฒนาคุณภาพผู้เรียน 8 ตัวบ่งชี้ 2) ปฏิสัมพันธ์ 10 ตัวบ่งชี้ 3) บุคลิกภาพ 7 ตัวบ่งชี้ 4) ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ 7 ตัวบ่งชี้ 5) การสื่อสาร 6 ตัวบ่งชี้ 6) วิสัยทัศน์ 6 ตัวบ่งชี้ 7) ขวัญและกำลังใจ 5 ตัวบ่งชี้ 8) มุ่งคุณภาพ 6 ตัวบ่งชี้ 9) ชุมชนมีส่วนร่วม 4 ตัวบ่งชี้ และ 10) พัฒนาหลักสูตร 4 ตัวบ่งชี้ สามารถอธิบายความแปรปรวนของตัวบ่งชี้ทั้งหมดได้ ร้อยละ 52.362
2. ตัวบ่งชี้ความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้อำนวยการโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ชายแดนกัมพูชา มีความเที่ยงตรงตามสภาพทุกตัวบ่งชี้

คำสำคัญ : ผู้นำทางวิชาการ, ชายแดนกัมพูชา, โรงเรียนขนาดเล็ก

ABSTRACT

This research aims to study the factors and indicators of the academic leadership of a small school director under the district of primary education, Cambodian border in North Eastern Thailand, and to check the validity according to the condition of the elements, and an indication by the empirical data, of the academic leadership of a small school director under the district of primary education, Cambodian border in North Eastern Thailand. The research was divided into three Steps: Step 1: To determine the factors and indicators of the academic leadership of a small school director under the district of primary education, Cambodian border in North Eastern Thailand, by studying the theories, research, synthetic elements and indicators and interviewing those involved. Step 2: To develop an indication of the academic leadership of a small school director under the district of primary education, Cambodian border in North Eastern Thailand. The tool used in this study was a questionnaire to collect data from a sample of 633 persons. It was determined that there were 10 Elements and 63 indicators, which explains the variance of 52.362 percent. Step 3: The analysis of the actual validity of the indication was collected by creating a questionnaire to collect data from a sample of 30 clearly enlightened persons who had been selected from small school directors, Cambodian border in North Eastern Thailand. The sample were chosen from schools with an evaluation of high level quality for learning basic national (O-NET), the schools had passed their external quality assessment for all three evaluations. After the questionnaires were completed they were used for data analysis by using a t-test (One Sample t-test)

The finding revealed that

1. The factors and indicators of the academic leadership of a small school director under the district of primary education, Cambodian border in North Eastern Thailand, have 10 elements and 63 indicators which are: 1) Development of students, 8 indicators. 2) Interaction, 10 indicators. 3) Personality, 7 indicators. 4) The priority of the learner, 7 indicators. 5) Communication, 6 indicators. 6) Vision, 6 indicators. 7) Morale, 5 indicators. 8) Ensuring quality, 6 indicators. 9) Community participation, 4 indicators. 10) Curriculum Development, 4 indicators. Which explains the variance of all indicators of 52.662 percent.
2. Indicators of the academic leadership of a small school director under the district of primary education, Cambodian border in North Eastern Thailand, were proved to be valid according to all indications.

Keywords: Academic Leadership, Cambodian border, a small school

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การวิเคราะห์ผลการจัดการศึกษาของประเทศไทยพบว่า ประเทศไทยจัดการศึกษาไม่ประสบผลสำเร็จตามเป้าประสงค์ที่ควรจะเป็น จากการประเมินของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) พบว่า การจัดการศึกษาของหน่วยงานทางการศึกษาระดับต่างๆ ยังไม่ได้คุณภาพตามมาตรฐานที่กำหนดโดยเฉพาะโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก ซึ่งผลการประเมินคุณภาพภายนอกในรอบ 2 (พ.ศ. 2549 – 2553) โรงเรียนขนาดเล็กได้รับรองมาตรฐานร้อยละต่ำกว่าสถานศึกษาขนาดกลางขนาดใหญ่และขนาดใหญ่พิเศษ และมีสัดส่วนระดับปรับปรุงสูงกว่าโรงเรียนขนาดอื่น (สำนักงานรับรองมาตรฐานและการประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน), 2554) ในด้านประสิทธิภาพหากพิจารณาเฉพาะความคุ้มค่าเชิงเศรษฐศาสตร์พบว่า โรงเรียนขนาดเล็กใช้ทรัพยากรไม่คุ้มค่าโดยมีอัตราส่วนครูต่อนักเรียนเท่ากับ 1: 12 จำนวนห้องเรียนต่อห้องเท่ากับ 1: 9 โดยเฉพาะโรงเรียนขนาดเล็กที่ติดกับเขตชายแดนมีปัญหาเรื่องคุณภาพต่ำมากที่สุดสะท้อนให้เห็นว่าผู้บริหารโรงเรียนมีความเป็นผู้นำทางวิชาการน้อยและเป็นปัญหาเร่งด่วนที่ต้องศึกษาเพื่อแก้ปัญหาโดยเร็ว (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2554) ในปี พ.ศ. 2558 ประเทศไทยและประเทศต่างๆ ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้จะรวมตัวกันเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน เมื่อวิเคราะห์ถึงศักยภาพของเยาวชนไทยและคุณภาพของการจัดการศึกษาประเทศไทยยังมีประเด็นที่ต้องให้ความสำคัญโดยเฉพาะคุณภาพผู้เรียนไม่อยู่ในระดับทัดเทียมกับนานาชาติ รวมถึงกลุ่มประเทศอาเซียน ขณะนี้คนในสังคมเริ่มหันมามองว่าผลที่ทำให้เยาวชนด้อยคุณภาพเป็นเพราะคุณภาพด้านการจัดการศึกษาของประเทศไทยยังไม่ถึงมาตรฐานที่ควรจะเป็น (ศักดิ์สิน โรจน์สราญรมย์, 2555) สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาจึงได้เสนอให้มีการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่ 2 เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้ทัดเทียมกับนานาชาติ โดยกำหนดเป้าหมายไว้ว่าภายในปี พ.ศ. 2561 มีการปฏิรูปการศึกษา ซึ่งจะส่งผลให้ผู้เรียนทุกระดับมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น (ธีระ รุญเจริญ, 2553) การปฏิรูปการศึกษาให้ประสบผล

สำเร็จนั้น ผู้บริหารสถานศึกษามีความสำคัญอย่างยิ่งในสถานศึกษา โดยมีหน้าที่จัดให้มีกระบวนการและกิจกรรมทางการศึกษาดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ กล่าวคือให้นักเรียนเป็นคนเก่ง เป็นคนดี และอยู่ร่วมกับสังคมได้อย่างมีความสุข ส่วนแนวปฏิบัติในการบริหารนั้นผู้บริหารต้องใช้ความเป็นผู้นำในการเป็นผู้ระดมและใช้ทรัพยากรทั้งหลายทั้งปวงให้การดำเนินงานตามภารกิจขององค์กรเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและบรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ (สมาน อัครภูมิ, 2551) ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องมีสมรรถนะในการจัดการศึกษา สามารถทำให้โรงเรียนเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้อย่างแท้จริง อีกทั้งมีความเป็นผู้นำที่เอื้อต่อการบริหารและการจัดการศึกษา โดยเฉพาะความเป็นผู้นำทางวิชาการ Trusty (1986) อ้างถึงในรุจิรุ ภูสวาทและจันทราณี สงวนนาม, 2545) มีผลงานวิจัยทั้งในประเทศและต่างประเทศ ที่บ่งชี้ว่าความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้อำนวยการโรงเรียนกับคุณภาพการจัดการศึกษา ดังเช่นงานวิจัยของ Rutledge (2010), Allen (2011) วิจัยพบว่า ความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้อำนวยการโรงเรียนส่งผลต่อประสิทธิภาพและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน สมศักดิ์ ขาญสูงเนิน (2552) วิจัยพบว่า ระดับความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้อำนวยการโรงเรียนส่งผลต่อความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียน และไกรภ เพ็ชรจำรัส (2551) วิจัยพบว่า ความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้อำนวยการโรงเรียนส่งผลต่อคุณภาพการศึกษาของนักเรียนในโรงเรียนเขตชายแดนไทย-กัมพูชา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ปัจจุบันยังไม่มีข้อมูลด้านองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ความเป็นผู้นำทางวิชาการที่ชัดเจนดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ความเป็นผู้นำทางวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ชายแดนกัมพูชา ว่ามีองค์ประกอบและตัวบ่งชี้อะไรบ้าง เพื่อนำข้อค้นพบที่ได้ไปสู่การวางแผนการพัฒนาผู้อำนวยการโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ชายแดนกัมพูชา ให้มีคุณภาพต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้อำนวยการโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ชายแดนกัมพูชา

2. เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงตามสภาพ (Concurrent Validity) ขององค์ประกอบและตัวบ่งชี้ความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้อำนวยการโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ชายแดนกัมพูชาด้วยข้อมูลเชิงประจักษ์

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้แบ่งเป็น 3 ขั้นตอนดังนี้

ตอนที่ 1 การกำหนดองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้อำนวยการโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือชายแดนกัมพูชา โดยศึกษาวิเคราะห์ สังเคราะห์ เอกสาร แนวคิด ทฤษฎี สัมภาษณ์ ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 8 คน เกี่ยวกับความเป็นผู้นำทางวิชาการ วิเคราะห์ผลการศึกษาเอกสาร ผลการสัมภาษณ์ แล้วสังเคราะห์เป็นองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้อำนวยการโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือชายแดนกัมพูชา

ตอนที่ 2 การพิจารณาความเหมาะสมของตัวบ่งชี้ความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้อำนวยการโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือชายแดนกัมพูชา ดำเนินการ 3 ขั้นตอน ดังนี้ ขั้นที่ 1 การสร้างแบบสอบถามจากตัวบ่งชี้ความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้อำนวยการโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือชายแดนกัมพูชา แบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 9 ท่าน ประเมินความสอดคล้องของเนื้อหาได้ค่าดัชนีความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาเป็นรายข้อ (I-CVI) ระหว่าง 0.89-1.00 และค่าความเที่ยงตรงตามเนื้อหาทั้งฉบับ (S-CVI) เท่ากับ

1.00 นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (Try out) ผู้อำนวยและครูโรงเรียนขนาดเล็กในภาคตะวันออกเฉียงเหนือชายแดนกัมพูชา ที่ไม่เกี่ยวข้องกับกลุ่มผู้ให้ข้อมูลภายหลัง จำนวน 50 คน ได้ค่าอำนาจจำแนกระหว่าง 0.549 - 0.884 ค่าความเชื่อมั่นระหว่าง 0.817 - 0.950 ขั้นที่ 2 การเก็บรวบรวมข้อมูลผู้ให้ข้อมูลคือ ผู้อำนวยและครูโรงเรียนขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือชายแดนกัมพูชา จำนวน 633 คน โดยการสุ่มแบบแบ่งชั้น และขั้นที่ 3 การวิเคราะห์ข้อมูลโดยพิจารณาค่าสถิติพื้นฐาน ค่าสถิติที่บ่งบอกความเหมาะสมของข้อมูลที่ใช้ในการวิเคราะห์ ค่าไค-สแควร์, ค่าโคเซอร์-มายเออร์-ฮอลล์, ค่าสถิติ Bartlett's Test of Sphericity ใช้การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ (Exploratory Factor Analysis : EFA) สกัดปัจจัยเพื่อพิจารณาจัดกลุ่มตัวแปรด้วยวิธีวิเคราะห์องค์ประกอบ (Principal Component Analysis : PCA) ใช้วิธีการหมุนแกนแบบตั้งฉากด้วยวิธีหองค์ประกอบเฉพาะ

ตอนที่ 3 การตรวจสอบความเที่ยงตรงตามสภาพของตัวบ่งชี้กับกลุ่มผู้รู้แจ้งชัดในโรงเรียนขนาดเล็กภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ชายแดนกัมพูชา ดำเนินการ 3 ขั้นตอน คือ ขั้นที่ 1 การพัฒนาเครื่องมือ ในขั้นนี้ผู้วิจัยนำตัวบ่งชี้ที่ได้จากการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ มาพัฒนาเป็นเครื่องมือซึ่งมีลักษณะเป็นแบบสอบถามเชิงประเมินเพื่อใช้เก็บข้อมูลกับกลุ่มผู้รู้แจ้งชัด ขั้นที่ 2 การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนอคณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ตรวจสอบความสมบูรณ์ และปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามตามคำแนะนำของคณะกรรมการ และขั้นที่ 3 การเก็บรวบรวมข้อมูล นำแบบสอบถามไปประสานเพื่อเก็บข้อมูลด้วยตนเองกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน โดยการสุ่มแบบแบ่งชั้น ซึ่งผู้วิจัยกำหนดกลุ่มตัวอย่างที่เป็นกลุ่มผู้รู้แจ้งชัด (Known Group) ซึ่งเป็นผู้อำนวยโรงเรียนขนาดเล็กที่มีผลการประเมินคุณภาพผู้เรียนระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ในระดับสูงและผ่านการประเมินคุณภาพภายนอกรอบที่สาม โดยข้อมูลมาเปรียบเทียบกับเกณฑ์ระดับมาก (≥ 3.50) โดยการทดสอบด้วยสถิติ t-test (One Sample t-test)

สรุปผลการวิจัย

1. องค์ประกอบและตัวบ่งชี้ความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้อำนวยการโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ชายแดนกัมพูชา มี 10 องค์ประกอบ 63 ตัวบ่งชี้ คือ 1) พัฒนาคุณภาพผู้เรียน 8 ตัวบ่งชี้ 2) ปฏิสัมพันธ์ 10 ตัวบ่งชี้ 3) บุคลิกภาพ 7 ตัวบ่งชี้ 4) ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ 7 ตัวบ่งชี้ 5) การสื่อสาร 6 ตัวบ่งชี้ 6) วิสัยทัศน์ 6 ตัวบ่งชี้ 7) ขวัญและกำลังใจ 5 ตัวบ่งชี้ 8) มุ่งคุณภาพ 6 ตัวบ่งชี้ 9) ชุมชนมีส่วนร่วม 4 ตัวบ่งชี้ และ 10) พัฒนาลักษณะ 4 ตัวบ่งชี้ สามารถอธิบายความแปรปรวนของตัวบ่งชี้ทั้งหมดได้ ร้อยละ 52.362

2. ตัวบ่งชี้ความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้อำนวยการโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ชายแดนกัมพูชา มีความเที่ยงตรงตามสภาพทุกตัวบ่งชี้โดยทดสอบกับกลุ่มผู้รู้แจ้งชัด (Known Group)

อภิปรายผล

1. พัฒนาคุณภาพผู้เรียน สามารถอธิบายความแปรปรวนได้ร้อยละ 7.760 มีตัวบ่งชี้ที่บรรยายองค์ประกอบพัฒนาคุณภาพผู้เรียนได้ 8 ตัวบ่งชี้ ดังนี้ 1) กำหนดเป้าหมายในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนอย่างชัดเจน 2) แนะนำให้ครูจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนใช้กระบวนการคิด 3) วิเคราะห์ทำความเข้าใจสิ่งต่างๆ ให้ครูจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจ 4) ส่งเสริมครูจัดกิจกรรมที่กระตุ้นผู้เรียนให้เกิดการแสวงหาความรู้ไม่รู้จักจบ 5) ให้ครูจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่กระตุ้นให้ผู้เรียนรู้จักคิด 6) ส่งเสริมครูจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้ผู้เรียนสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง 7) นำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาประยุกต์ใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ 8) จัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรมของผู้เรียน ผลการตรวจสอบความเที่ยงตรงตามสภาพของตัวบ่งชี้แต่ละตัวโดยการเปรียบเทียบระดับค่าเฉลี่ยที่ได้ในแต่ละตัวบ่งชี้กับเกณฑ์ประเมินค่าที่ระดับมาก ($X = 3.50$) พบว่า องค์ประกอบพัฒนาคุณภาพผู้เรียนมีความเที่ยงตรงตามสภาพทุกตัวบ่งชี้

2. ปฏิสัมพันธ์ สามารถอธิบายความแปรปรวนได้ร้อยละ 7.496 มีตัวบ่งชี้ที่บรรยายองค์ประกอบปฏิสัมพันธ์ 10 ตัวบ่งชี้ ดังนี้ 1) ประชุมระดมความคิดเห็นเพื่อแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในการทำงานร่วมกัน 2) ให้ความช่วยเหลือแก่ผู้ร่วมงานด้วยความจริงใจ 3) สร้างความร่วมมือร่วมใจระหว่างเพื่อนร่วมงานในการทำงานให้บรรลุเป้าหมาย 4) เข้าไปมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาเมื่อเกิดปัญหาในโรงเรียน 5) ทำงานร่วมกับครูและชุมชนด้วยความเต็มใจ 6) ส่งเสริมให้ครูมีส่วนร่วมในการทำงานกับชุมชน 7) ให้ความสำคัญกับครูในการปฏิบัติงาน 8) จัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับโรงเรียนหรือหน่วยงานอื่นๆ เพื่อพัฒนาโรงเรียน 9) ให้บริการด้านวิชาการแก่ชุมชน 10) สร้างความพึงพอใจให้กับชุมชนในการติดต่อประสานงาน ผลการตรวจสอบความเที่ยงตรงตามสภาพของตัวบ่งชี้แต่ละตัวโดยการเปรียบเทียบระดับค่าเฉลี่ยที่ได้ในแต่ละตัวบ่งชี้กับเกณฑ์ประเมินค่าที่ระดับมาก ($X = 3.50$) พบว่า องค์ประกอบปฏิสัมพันธ์ มีความเที่ยงตรงตามสภาพทุกตัวบ่งชี้

3. บุคลิกภาพ สามารถอธิบายความแปรปรวนได้ร้อยละ 5.625 มีตัวบ่งชี้ที่บรรยายองค์ประกอบบุคลิกภาพ 7 ตัวบ่งชี้ ดังนี้ 1) เสียสละประโยชน์ส่วนตนเพื่อส่วนรวม 2) มีความซื่อสัตย์ สุจริตในการทำงาน 3) มีความเมตตา กรุณา ต่อผู้ร่วมงานทุกคน 4) มีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ 5) ใช้ชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 6) เห็นประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตน 7) กระตือรือร้นในการทำงานอยู่เสมอ ผลการตรวจสอบความเที่ยงตรงตามสภาพของตัวบ่งชี้แต่ละตัวโดยการเปรียบเทียบระดับค่าเฉลี่ยที่ได้ในแต่ละตัวบ่งชี้กับเกณฑ์ประเมินค่าที่ระดับมาก ($X = 3.50$) พบว่า องค์ประกอบบุคลิกภาพ มีความเที่ยงตรงตามสภาพทุกตัวบ่งชี้

4. ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ สามารถอธิบายความแปรปรวนได้ร้อยละ 5.239 มีตัวบ่งชี้ที่บรรยายองค์ประกอบยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ 7 ตัวบ่งชี้ ดังนี้ 1) จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมกับโรงเรียนใกล้เคียง 2) จัดกิจกรรมให้นักเรียนได้รับการพัฒนาด้านสุนทรียภาพ 3) จัดกิจกรรมเพื่อให้นักเรียนรู้จักการทำงานเป็นทีม 4) จัดกิจกรรมเพื่อเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์กับนักเรียนโรงเรียนในกลุ่มเดียวกัน 5) จัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อตอบสนองความต้องการของผู้เรียน

6) สนับสนุนให้จัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปราชญ์ชาวบ้าน
7) สนับสนุนให้ครูจัดกิจกรรมให้นักเรียนใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร ผลการการตรวจสอบความเที่ยงตรงตามสภาพของตัวบ่งชี้แต่ละตัวโดยการเปรียบเทียบระดับค่าเฉลี่ยที่ได้ในแต่ละตัวบ่งชี้กับเกณฑ์ประเมินค่าที่ระดับมาก ($\bar{X} = 3.50$) พบว่า องค์ประกอบยี่สิบผู้เรียนเป็นสำคัญ มีความเที่ยงตรงตามสภาพทุกตัวบ่งชี้

5. การสื่อสาร สามารถอธิบายความแปรปรวนได้ร้อยละ 5.105 มีตัวบ่งชี้ที่บรรยายองค์ประกอบการสื่อสาร 6 ตัวบ่งชี้ ดังนี้ 1) มีความจริงใจในการประสานงานกับผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง 2) เข้าร่วมกับกิจกรรมทางสังคมเพื่อประโยชน์ของโรงเรียน 3) ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศที่หลากหลายในการประสานงาน 4) ใช้ภาษาท้องถิ่นในการติดต่อสื่อสารเพื่อสร้างความเข้าใจกับชุมชน 5) ประสานงานด้วยความรวดเร็วมีประสิทธิภาพ 6) ใช้ภาษาที่ชัดเจนและเข้าใจง่ายกับครู ผลการตรวจสอบความเที่ยงตรงตามสภาพของตัวบ่งชี้แต่ละตัวโดยการเปรียบเทียบระดับค่าเฉลี่ยที่ได้ในแต่ละตัวบ่งชี้กับเกณฑ์ประเมินค่าที่ระดับมาก ($\bar{X} = 3.50$) พบว่า องค์ประกอบการสื่อสารมีความเที่ยงตรงตามสภาพทุกตัวบ่งชี้

6. วิสัยทัศน์ สามารถอธิบายความแปรปรวนได้ร้อยละ 5.032 มีตัวบ่งชี้ที่บรรยายองค์ประกอบวิสัยทัศน์ 6 ตัวบ่งชี้ ดังนี้ 1) กำหนดแนวทางในการดำเนินงานเพื่อตอบสนองวิสัยทัศน์ 2) ส่งเสริมให้ครูใช้วิธีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ใหม่ๆ เพื่อให้บรรลุวิสัยทัศน์ 3) กำหนดกลยุทธ์เพื่อรองรับสิ่งที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคต 4) ชี้แจงให้ครูมองเห็นภาพความสำเร็จที่จะเกิดขึ้นจากความเป็นโรงเรียนขนาดเล็ก 5) ส่งเสริมให้ครูพัฒนางานวิชาการของโรงเรียนเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา 6) วางแผนร่วมกับคณะครูในปฏิบัติงานเพื่อบรรลุเป้าหมายที่กำหนด ผลการตรวจสอบความเที่ยงตรงตามสภาพของตัวบ่งชี้แต่ละตัวโดยการเปรียบเทียบระดับค่าเฉลี่ยที่ได้ในแต่ละตัวบ่งชี้กับเกณฑ์ประเมินค่าที่ระดับมาก ($\bar{X} = 3.50$) พบว่า องค์ประกอบวิสัยทัศน์ มีความเที่ยงตรงตามสภาพทุกตัวบ่งชี้

7. ขวัญและกำลังใจ สามารถอธิบายความแปรปรวนได้ร้อยละ 4.640 มีตัวบ่งชี้ที่บรรยายองค์ประกอบขวัญและกำลังใจ 5 ตัวบ่งชี้ ดังนี้ 1) เชิดชู

เกียรติบุคคลในชุมชนที่ร่วมทำกิจกรรมกับโรงเรียน 2) ให้นำเงินรางวัลแก่ครูที่ปฏิบัติงานดี 3) ส่งเสริมสุขภาพอนามัยของครู 4) ให้ความเสมอภาคกับคุณครูทุกคน 5) จัดกิจกรรมเชิดชูเกียรติครูที่มีผลการปฏิบัติงานดีเด่น ผลการตรวจสอบความเที่ยงตรงตามสภาพของตัวบ่งชี้แต่ละตัวโดยการเปรียบเทียบระดับค่าเฉลี่ยที่ได้ในแต่ละตัวบ่งชี้กับเกณฑ์ประเมินค่าที่ระดับมาก ($\bar{X} = 3.50$) พบว่า องค์ประกอบขวัญและกำลังใจ มีความเที่ยงตรงตามสภาพทุกตัวบ่งชี้

8. มุ่งคุณภาพ สามารถอธิบายความแปรปรวนได้ร้อยละ 4.360 มีตัวบ่งชี้ที่บรรยายองค์ประกอบมุ่งคุณภาพ 6 ตัวบ่งชี้ ดังนี้ 1) จัดสภาพแวดล้อมภายในให้สอดคล้องกับความเป็นโรงเรียนขนาดเล็กชายแดนกัมพูชา 2) จัดหาสื่อเทคโนโลยีทางการศึกษาให้ตรงกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ 3) จัดหลักสูตรเกี่ยวกับการรองรับนักเรียนประเทศเพื่อนบ้าน (กัมพูชา) ตามนโยบายของรัฐบาล 4) ติดตามประเมินผลการใช้หลักสูตรเป็นระยะทุกชั้นตอน 5) ส่งเสริมครูจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น 6) ส่งเสริมให้ครูจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยเน้นทักษะกระบวนการคิด ผลการตรวจสอบความเที่ยงตรงตามสภาพของตัวบ่งชี้แต่ละตัวโดยการเปรียบเทียบระดับค่าเฉลี่ยที่ได้ในแต่ละตัวบ่งชี้กับเกณฑ์ประเมินค่าที่ระดับมาก ($\bar{X} = 3.50$) พบว่า องค์ประกอบมุ่งคุณภาพ มีความเที่ยงตรงตามสภาพทุกตัวบ่งชี้

9. ชุมชนมีส่วนร่วม สามารถอธิบายความแปรปรวนได้ร้อยละ 3.750 มีตัวบ่งชี้ที่บรรยายองค์ประกอบชุมชนมีส่วนร่วม 4 ตัวบ่งชี้ ดังนี้ 1) กำหนดเป้าหมายของการบริหารโรงเรียนขนาดเล็กชายแดนกัมพูชาให้มีความเฉพาะเจาะจงอย่างชัดเจน 2) กำหนดยุทธศาสตร์ในการปฏิรูปการเรียนรู้ของโรงเรียน 3) จัดการศึกษาเพื่อตอบสนองความต้องการของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง 4) สร้างความตระหนักให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของโรงเรียน ผลการตรวจสอบความเที่ยงตรงตามสภาพของตัวบ่งชี้แต่ละตัวโดยการเปรียบเทียบระดับค่าเฉลี่ยที่ได้ในแต่ละตัวบ่งชี้กับเกณฑ์ประเมินค่าที่ระดับมาก ($\bar{X} = 3.50$) พบว่า องค์ประกอบชุมชนมีส่วนร่วม มีความเที่ยงตรงตามสภาพทุกตัวบ่งชี้

10. พัฒนาหลักสูตร สามารถอธิบายความแปรปรวนได้ร้อยละ 3.353 มีตัวบ่งชี้ที่บรรยายองค์ประกอบชุมชนมีส่วนร่วม 4 ตัวบ่งชี้ ดังนี้ 1) กำหนดบทบาทหน้าที่ของครูในการจัดการเรียนรู้ที่ชัดเจน 2) พัฒนาหลักสูตรที่เน้นให้นักเรียนมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์สอดคล้องกับเป็นโรงเรียนขนาดเล็กชายแดนกัมพูชา 3) จัดทำระบบข้อมูลรายบุคคลผู้เรียนเพื่อการพัฒนาผู้เรียนทุกด้าน 4) พัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับความเป็นโรงเรียนขนาดเล็กชายแดนกัมพูชา ผลการตรวจสอบความเที่ยงตรงตามสภาพของตัวบ่งชี้แต่ละตัวโดยการเปรียบเทียบระดับค่าเฉลี่ยที่ได้ในแต่ละตัวบ่งชี้กับเกณฑ์ประเมินค่าที่ระดับมาก ($\bar{X} = 3.50$) พบว่า องค์ประกอบชุมชนมีส่วนร่วม มีความเที่ยงตรงตามสภาพทุกตัวบ่งชี้

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะด้านนโยบาย

1.1 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานสามารถนำตัวบ่งชี้ไปกำหนดนโยบายเกี่ยวกับการพัฒนาโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ชายแดนกัมพูชา

1.2 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ชายแดนกัมพูชานำตัวบ่งชี้ไปใช้เป็นแนวทางประเมินการปฏิบัติงานผู้อำนวยการโรงเรียนขนาดเล็ก

1.3 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ชายแดนกัมพูชา นำตัวบ่งชี้ไปเป็นแนวทางในการสรรหาและคัดเลือกบุคคลเพื่อดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการโรงเรียนขนาดเล็ก

1.4 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาควรส่งเสริมให้ผู้อำนวยการโรงเรียนขนาดเล็กภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ชายแดนกัมพูชาได้นำตัวบ่งชี้ความเป็นผู้นำทางวิชาการ ทั้ง 63 ตัวบ่งชี้ ไปใช้เป็นแนวปฏิบัติต่อไป

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาตัวแปรอื่นเพิ่มเติมในการพัฒนาองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้อำนวยการโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ชายแดนกัมพูชา

2.2 ควรนำตัวบ่งชี้คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้อำนวยการโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ชายแดนกัมพูชา ทั้ง 63 ตัวบ่งชี้ไปพัฒนาเป็นหลักสูตรฝึกอบรมความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้อำนวยการโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ชายแดนกัมพูชา

เอกสารอ้างอิง

- ธีระ รุญเจริญ. (2553). **ความเป็นมืออาชีพในการจัดและบริหารการศึกษาในยุคปฏิรูปการศึกษา**. กรุงเทพฯ : ข้าวฟ่าง.
- รุจิรัฐ ภูสวณและจันทราณี สงวนนาม. (2545). **การบริหารหลักสูตรในสถานศึกษา**. กรุงเทพฯ : บุ๊คพอยน์.
- ศักดิ์สิน โรจน์สราญรมย์. (2555). “การศึกษาไทยกับอาเซียน : สู่ศักยภาพระดับมาตรฐานสากล.” **Authentic Learning for World Citizen**. กรุงเทพฯ : สถาบันพัฒนาคุณภาพวิชาการ.
- ไศภัก เพ็ชรจำรัส .(2551). **ปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพนักเรียนในโรงเรียนชายแดนไทย-กัมพูชาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ**. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). นครราชสีมา : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล.
- สมศักดิ์ ชาญสูงเนิน. (2552). **ตัวแปรที่ส่งผลต่อระดับความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียน**. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). นครราชสีมา : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล.
- สมาน อัครภูมิ. (2551). **การบริหารการศึกษสมัยใหม่ : แนวคิด ทฤษฎี และการปฏิบัติ**. (พิมพ์ครั้งที่ 4). อุบลราชธานี : หจก. อุบลกิจออฟเซตการพิมพ์.

สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน). (2554). **เอกสารประกอบการประชุม
อบรมพัฒนาผู้ประเมินภายนอก ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน**. กรุงเทพฯ : สำนักงานรับรองมาตรฐานและ
ประเมินคุณภาพการศึกษา.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2554). **สรุปสารสนเทศทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานคณะกรรมการ
การศึกษาขั้นพื้นฐาน ปีการศึกษา 2553**. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.

Allen, A. M. (2011). Academic Optimism and Instructional Leadership in Urban Elementary Schools. **Dissertation Abstracts International** Retrieved April 9, 2013 from <http://Proquest.umi.com>.

Rutledge, D.R. (2010). The Effects of Transformational Leadership on Academic Optimism within Elementary Schools. **Dissertation Abstracts International** Retrieved September 9, 2013 from <http://Proquest.umi.com>.